

РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ У СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ І ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ ФЛАМАНДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

11. Tkachuk, S.I. & Kobernyk, O.M. (2014). *Osnovy teorii tekhnolohichnoi osvity: navch. posib.* [Basics of the theory of technological education: teaching. manual]. Uman, 304 p. [in Ukrainian].

12. Tkhorzhevskiy, D.O. (2000). *Metodyka trudovoho ta profesiinoho navchannia* [Methodology of labour and professional training]. Kyiv, 269 p. [in Ukrainian].

13. Tsyna, A.Iu. (2010). *Orhanizatsiia tekhnolohichnoi osvity v umovakh profilnoi shkoly* [Organization of techno-

logical education in the conditions of a specialized school]. *Labour training in educational institutions*. No. 3. pp. 17–20. [in Ukrainian].

14. Iantsur, M.S. (2010). *Teoriia trudovoho navchannia: kurs leksii* [Theory of labour training: a course of lectures]. Rivne, 395 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.04.2023

УДК 378.1(477): 332.14

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282779>

*Олександра Бородієнко, доктор педагогічних наук,
провідний науковий співробітник відділу забезпечення якості вищої освіти
Інституту вищої освіти НАПН України*

РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ У СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ І ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ ФЛАМАНДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

У статті проаналізовано політики та досвід провідних фламандських університетів щодо регіональної залученості. Визначено, що провідні університети Фландрії сконцентровують зусилля на досягненні таких стратегічних цілей, як стимулювання досліджень, спрямованих на вирішення проблем регіонального розвитку; залучення регіонального контексту в освітній процес; посилення позицій університету в регіоні як соціально відповідальної організації.

Операційна діяльність у контексті регіональної залученості уособлюється у реалізації заходів із збільшення відкритості та доступності наукових ресурсів для представників громади; розбудові освітніх середовищ, до яких інкорпоровано регіональний контекст; діяльності спільних кафедр, які мають на меті здійснення регіонально значущих досліджень; поширенні й обміні знаннями, розвитку людського потенціалу представників громади та посиленні їхньої здатності до подолання проблем регіону; функціонуванні інноваційних регіональних екосистем; підтримці платформ взаємодії з регіональними стейкхолдерами; стимулюванні регіональної залученості університетської спільноти; наданні допомоги в реалізації регіональних ініціатив.

Ключові слова: *регіональна залученість; публічно-громадське управління університетом; регіональне партнерство; фламандські університети.*

Лит. 39.

*Oleksandra Borodiyenko, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Leading Research Fellow of the Department of Quality Assurance in Higher Education,
Institute of Higher Education of the NAES of Ukraine*

REGIONAL ENGAGEMENT IN STRATEGIC PRIORITIES AND OPERATIONAL ACTIVITIES OF TOP-RANKED FLEMISH UNIVERSITIES

This article presents the findings of a research project undertaken during a research visit to Ghent University in Belgium, as part of the Eureast Platform Fellowship Program. Specifically, the study investigates the policies and practices of leading Flemish universities with regard to regional engagement, and reveals the directions of interaction between these institutions and stakeholders in the context of regional engagement.

The research identifies regional engagement as a key element of the strategic vision of top-ranked Flemish universities. These institutions view the region, with its unique characteristics, challenges, and opportunities, as the driving force behind their innovative development and the foundation of their civic identity, educational quality, and research excellence. As such, most leading universities in Flanders focus their efforts on strategic goals such as stimulating research aimed at solving regional development issues, incorporating the regional context into their educational programs, and strengthening their civic engagement and presence within the region.

The quality of scientific research in this context is largely related to the need to solve regional problems and create value added at each stage of the research process. Operational activities associated with regional engagement include measures to increase the availability and openness of educational and scientific resources for the wider community, the development of educational environments that integrate the latest scientific knowledge with the regional context, and the establishment of joint departments that carry out research aimed at addressing regional issues.

The article also highlights the importance of knowledge exchange and the development of human potential within the community, as well as the creation of innovative regional ecosystems and platforms for interaction with regional stakeholders. It concludes by offering prospects for further research, specifically the need to develop the theoretical foundations of regional engagement for Ukrainian universities, including principles, regularities, organizational conditions, models, and other relevant factors, in order to strengthen their institutional capacity.

Keywords: *regional engagement; partnership university governance; regional partnerships; Flemish universities.*

Постановка проблеми. У Стратегії розвитку вищої освіти України на період з 2022 до 2032 рр. визначено низку системних проблем цієї сфери. Серед них такі: заклади вищої освіти зосереджені переважно на освітньому процесі і частково на дослідженнях, натомість соціальна відповідальність (зокрема, в аспекті врахування екологічної складової) не є ключовою цінністю; існує значний розрив між системою вищої освіти та ринком праці (уособлений в дисбалансі попиту і пропозиції інноваційних спеціальностей, відсутності ефективних механізмів зворотного зв'язку від роботодавців); зберігається низький рівень довіри суспільства до закладів вищої освіти, зокрема, до якості та корисності наукових досліджень; заклади вищої освіти зберігають статус так званих *Ivory towers* (авт.) та не є інкорпорованими до суспільно-економічного середовища громад і регіонів; університети практично не здійснюють затребуваних бізнесом прикладних досліджень та не продукують затребувані ринком інтелектуальні продукти; більшість закладів вищої освіти не використовує можливості громадянського суспільства [5].

Аналіз стратегічних документів (стратегій і концепцій розвитку, стратегічних планів тощо) українських університетів, які внесено до міжнародного рейтингу *Economic engagement ranking UMultirank* (Одеський національний технологічний університет, Сумський державний університет, Львівський національний університет імені Івана Франка, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Національний фармацевтичний університет) [36], засвідчив практичну відсутність бачення цінності співпраці цих університетів з регіональними стейкхолдерами та обмежену практику взаємодії з ними. Натомість, провідні європейські університети приділяють значну увагу розбудові взаємодії з різними категоріями регіональних партнерів у рамках так званої “третьої місії” (місії соціального служіння). Однією з найважливіших стратегічних цілей університетів ЄС є посилення культурного, соціального та економічного впливу як на місцевому, так і на регіональному рівнях [14].

Оскільки проблематика регіональної залученості закладів вищої освіти набуває на сьогодині етапі розвитку українського суспільства особливого актуальності, продуктивним вважаємо вивчення досвіду та кращих практик провідних європейських університетів, виокремлення ключових проблем та викликів, формулювання рекомендацій щодо їх уникнення, нівелювання і подолання.

Аналіз публікацій. У вітчизняному просторі наукові розвідки з проблем регіональної залученості університетів практично відсутні. Проте предметом наукового пошуку дослідників стали проблеми, споріднені з предметом нашого дослідження. Так, впливу міжсекторної співпраці між владними струк-

турами, представниками бізнес-середовища, інститутами громадянського суспільства та окремими громадянами на збалансований регіональний розвиток присвячено наукові праці І. Ховрак [10]. Колектив авторів Інституту вищої освіти НАПН України досліджує питання соціальної відповідальності університетів (зокрема, у вимірі сталого розвитку), інтерпретуючи її з позицій “відповідальності університетів перед студентами та відповідальності самих студентів як частини університетської спільноти” [4]. Розглядаються також питання збалансованості між автономією університетів та реалізації ними соціальної місії [1]. У вітчизняний науковий простір поступово привносяться кращі практики управління соціальною відповідальністю університетів та механізмів її реалізації [9]. Крім того, розробляються теоретичні основи впливу соціальної відповідальності закладів вищої освіти на збалансований регіональний розвиток [8]. Зазначені розвідки тільки частково розкривають проблему регіональної залученості закладів вищої освіти, концентруючись виключно на реалізації ними соціальної відповідальності.

Регіональна ж залученість передбачає існування відносин між університетом на регіональними стейкхолдерами, заснованих на принципах взаємної відповідальності, співуправління та взаємної користі, яка уособлюється у спільній реалізації проєктів, спрямованих на розв'язання проблем регіонального розвитку [14]. Їх коло може бути достатньо широким (розвиток економічного потенціалу, поліпшення соціальних умов, технологічний розвиток, розвиток інноваційно-інвестиційного, трудового та туристичного потенціалу регіону, раціональне використання природно-ресурсного потенціалу тощо) [6].

У нашому дослідженні ототожнюємо поняття *community engagement* та *regional engagement* (регіональна залученість), оскільки їх семантична диференціація, на нашу думку, лежить виключно в геопросторовому, а не змістовному аспекті. Так, у методиці обрахунку показників регіональної залученості *UMultirank* закладено підхід визначення регіону як території, яка лежить на відстані до 50 км від університету [36], що часто збігається з географічними межами *community* (громади).

Метою статті є аналіз політики та досвіду провідних фламандських університетів щодо регіональної залученості, а також виявлення напрямів взаємодії університетів зі стейкхолдерами в контексті регіональної залученості. Стаття є результатом наукових пошуків, які здійснювались під час дослідницького візиту до Гентського університету (м. Гент, Бельгія) в рамках *Eureast Platform Fellowship Program*.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження здійснювалось на прикладі фламандських університетів, які посідають провідні місця у міжнародних рейтингах [23; 24; 29; 30] (Універ-

РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ У СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ І ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ ФЛАМАНДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

ситет Льовена (KU Leuven), Гентський університет (Ghent University), Університет Антверпена (University of Antwerp), Католицький університет Льовена (UCLouvain) та Вільний університет Брюсселя (University Libre de Bruxelles), Університет Вріє (Vrije Universiteit Brussel (VUB) та Університет Хаселт (Hasselt University). Методологією рейтингування передбачено врахування показників, які прямо або опосередковано свідчать про рівень регіональної залученості університетів: Regional research reputation (наукова репутація у регіоні) у U.S. News & World Report Ranking [31]; the Employer Reputation Indicator (репутація серед роботодавців) у QS World University Ranking [22]; Industry income (knowledge transfer) (дохід від трансферу технологій) у Times Higher Education Ranking [28]; питома вага статей, опублікованих у співавторстві з регіональними партнерами, статті, опубліковані зі співавторами-представниками регіональних компаній, питома вага регіональних джерел у фінансуванні проєктів університету, питома вага випускників-бакалаврів, які працевлаштовані в регіоні, питома вага випускників-магістрів, які працевлаштовані в регіоні, питома вага студентів, практична підготовка яких відбувається в регіоні – у міжнародному рейтингу UMultirank [36].

Серед фламандських університетів найкращі позиції за показниками регіональної залученості посідає Університет Вріє. Так, дві третини його фінансування надходить з регіональних джерел; майже половина (45,3 %) публікацій – це публікації у співавторстві з регіональними партнерами; показник публікацій з регіональними партнерами-представниками компаній складає 13,3; понад 75 % випускників-магістрів працевлаштовані в регіоні. Університет Хаселт має порівняно кращі позиції за критерієм фінансування з регіональних джерел (69,95 %), проте поступається за питомою вагою спільних з регіональними партнерами публікацій (40,7 %). Лідерські позиції за питомою вагою фінансування з регіональних джерел також посідають Гентський університет (65,4 %) та Університет Антверпена (62,33 %). Проте характерною для цих університетів є порівняно невисока питома вага публікацій у співавторстві з регіональними партнерами (15,5 % та 36,2 % відповідно) [36].

Упродовж 2018–2023 рр. у рамках проєкту SHEFCE (Steering Higher Education for Community Engagement) було розроблено рамку оцінювання рівня регіональної залученості університетів, яка має сім вимірів: навчання та учіння, наукові дослідження, служіння та обмін знаннями, студенти, управління університетом (партнерство і відкритість), управління університетом (політика та структури), агенти впливу [14]. На наш погляд, запропонована рамка дає можливість комплексно оцінити рівень регіональної залученості та інкорпорувати бачення

щодо посилення такої залученості до стратегічних пріоритетів університету.

Так, Університет Вріє стратегічно позиціонує себе як “університет, який об’єднує громаду” та фокусується на впливі партнерств (між студентами, працівниками університету та стейкхолдерами) передусім на місто, в якому він розташований – Брюссель [39]. Стратегічна візія університету втілюється у стратегічних цілях: стимулювання досліджень, спрямованих на подолання проблем регіонального розвитку (CERL); залучення регіонального контексту в освітній процес; посилення позицій університету як соціально відповідальної організації. Відтак основними засобами впливу вважається якість наукових досліджень, спрямованих на розв’язання актуальних соціально-економічних проблем регіону, та якісний освітній процес, до змісту та форм якого інкорпоровано регіональний контекст.

Ідея впливу партнерств на громаду втілюється у низці ініціатив. Зокрема, було створено платформу “The World Needs You”, діяльність якої зосереджена на реалізації спільних проєктів за напрямками “Людина”, “Мир”, “Процвітання”, “Планета”, “Партнерство” та “Пуанкаре”. Університетом також підтримуються партнерські ініціативи, запропоновані студентами і працівниками університету, спрямовані на посилення регіонального впливу університету. Практикується створення спільних кафедр, які фінансуються компаніями та мають на меті здійснення регіонально значущих досліджень [36]. Активно підтримується діяльність Братства Університету Вріє, яка об’єднує експертів та лідерів думок та спрямована на підтримку ініціатив університету і діяльності університетського шпиталю [38].

У вимірі “Навчання та учіння”, який передбачає інкорпорування до освітнього контенту регіонального контексту, студентам пропонується низка курсів: “Причина та залученість” (“Reason and Engage”), “Журналістика громади” (“Community journalism”). Також студенти разом із особами, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, вивчають курс “Криміналістика”. Створено “Науковий магазин” (“Science Shop”) як маркетплейс для ідей та напрямів досліджень, які пропонуються представниками громади; періодично проводяться лекції на суспільну тематику в рамках програми “Crosstalks”. Діяльність міського центру психологічної допомоги BRUCC є полігоном для навчання студентів і проведення ними досліджень. Мережа Onderzoekende school спрямована на поліпшення якості викладання у школах. Взаємне збагачення університетської спільноти та регіональної громади втілюється також у гостьових лекціях експертів, лідерів думок, випускників університету [25].

Регіональна залученість університету втілюється також у політиці здійснення наукових досліджень, основними ідеями якої є спрямованість на розв’я-

зання проблем громади, залучення громади до реалізації спільних проєктів, підтримка відкритої наукової спільноти [25]. Чинні проєкти (“Кліматичні історії”, “Вплив фінансової складової на житлові умови у Брюсселі”, “Чорна Європа в Брюсселі”, “Прикордонний Брюссель”, проєкт щодо поліпшення криміногенної обстановки в околицях столиці) мають на меті дослідження та здійснення впливу саме на визначений регіон. Представники громади залучаються як до збору емпіричних даних, так і до спільної реалізації довгострокових проєктів (“Eye for Diabetes”, “Bugs 2 the Rescue”). Студенти разом з представниками громади беруть участь у проєктах, які підтримуються містом (проєкт із розвитку підприємництва в рамках програми Usquare, низка проєктів, які підтримуються Агенством з інноваційного розвитку (Brussels funding agency for innovation and research)).

Регіональна залученість втілюється також в обміні знаннями з представниками громади. Ця ідея є також ключовою у візії університету (підтримка вільного руху ідей, критичного обговорення часом контрверсійних тем). Університетом ініціюються різні заходи, спрямовані на залучення представників громади до обговорення соціально значущих тем (лекції у рамках курсу “Причина і залученість”, фестиваль науки, PointCarré, наукові бари тощо). Кампус є відкритим для доступу представників громади. Зокрема, було створено алею Living Campus Walk та парк Humanistic Sculpture Parc. Підтримується також медіаактивність науково-педагогічних працівників та студентів, спрямована на поліпшення поінформованості громади щодо результатів наукових досліджень (зокрема, в рамках ініціатив “Лекторій фламандських університетів”, “Лекторій дитячого університету”). Практикується регулярна розсилка пресрелізів з інформацією про наукові дослідження та їх результати. У програмі підготовки докторів філософії додаткові кредити ECTS надаються за діяльність, спрямовану на регіон. Ініціатива “Science Shop” дає можливість представникам громади озвучувати найбільш гострі проблеми, які разом з представниками університету формуються як наукові проблеми і трансформуються у спільні наукові проєкти. Відкрита лабораторія (openLAB) дає можливість студентам і представникам громади здійснювати спільні експерименти [25].

Іншим важливим аспектом регіональної залученості є розвиток людського потенціалу представників громади та посилення їхньої здатності до розв’язання проблем регіону, на що спрямовуються значні зусилля науково-педагогічних працівників університету та їхня експертиза. На теренах Відкритої лабораторії Брюсселя взаємодія представників університету та громади (політиків, митців, студентів, представників професійних асоціацій, дослід-

ників) спрямовується на подолання найбільш гострих регіональних проблем [13].

Високий рівень регіональної залученості університету передбачає, що якомога більше його структур (факультетів і кафедр) та представників університетської спільноти (науково-педагогічних працівників, студентів, непедагогічних працівників) залучені до ініціатив, спрямованих на подолання регіональних проблем. Університетом Врїє підтримується відповідна діяльність студентів. Так, надається пряма фінансова і менторська підтримка студентським організаціям (Зеленої команди університету (розв’язання регіональних екологічних проблем), Studiekring Vrij Onderzoek (поширення знань у громаді, залучення представників громади до спільних проєктів), VUB Fossil Free (проєкти зі скорочення використання палива), MixCharity (залучення студентів до волонтерських ініціатив) [25]. Крім того, здійснюється інформування щодо можливостей та цінності регіональної залученості.

В університеті реалізуються заходи щодо збільшення відкритості та доступності освітніх і наукових ресурсів для представників громади. Так, у рамках реалізації політики відкритої науки було створено базу даних Zenodo (де можна розміщувати експериментальні дані та надавати доступ до них представникам громади) і відкритий репозитарій наукової продукції OAPN. Також доступ до бібліотечних ресурсів університету є можливим для представників громади, які залучені до реалізації спільних проєктів. Відкриті для громадськості також певні будівлі та сервіси (зелений кампус в Etterbeek, басейн і спортивні зали, заклади харчування, бібліотеки, дитячий садочок, шпиталь).

Залучення університетської спільноти до реалізації ініціатив, спрямованих на подолання проблем регіонального розвитку, підтримується на рівні університету. Попри те, що прямої фінансової підтримки такі ініціативи практично не мають (крім можливості фінансувати короткострокові проєкти), певні мотиваційні опції все ж було розроблено (додаткові кредити ECTS в програмі підготовки докторів філософії; можливість внесення інформації про такі ініціативи до системи управління дослідженнями PURE, що відображається у науковому профілі працівника) [25].

В університеті також створено структури, метою діяльності яких є просування філософії регіональної залученості та консультативна підтримка відповідних ініціатив. Так, команда CERL складається з працівників, залучених до різних мереж, які мають досвід і експертизу в реалізації регіональних проєктів (UNIVER.CITY, CIRCLET, BROL, Citizen Science Support team, Science Shop and the Science Outreach Team). Наприклад, команда UNIVER.CITY забезпечує допомогу в концептуалізації проєктів, методичну та практичну підтримку команд і працівників, до-

РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ У СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ І ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ ФЛАМАНДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

помогу в пошуку релевантних для реалізації ініціативи регіональних партнерів, інформаційну підтримку таких ініціатив. Science Outreach Office ставить метою організацію заходів із охоплення науковими проектами якомога ширшого кола представників громади. Іншими ініціативами є Офіс забезпечення сталості, BCUS, weKONEKT.brussels, Social Entrepreneurship Platform, PeaceJam, The World Needs You, ENaCTUS [25].

У Гентському університеті також приділяється значна увага співробітництву з питань розв'язання проблем регіонального розвитку. Однією із шести цінностей університету (поряд з масштабним мисленням, постійним дослідженням, розвитком талантів, розширенням горизонтів, пріоритетом якості) є залученість та вплив [17]. Університетом декларується прагнення зосередити освітній процес та дослідження на широкому соціальному контексті, забезпечуючи постійний діалог зі стейкхолдерами. Крім того, університет позиціонує себе як підприємницький, що прагне до ширшого практичного використання результатів досліджень [17]. Витрати на здійснення наукових досліджень у 2022 р. склали 356 мільйонів євро, з яких 205 мільйонів (57,5 %) надійшли з регіональних джерел, що свідчить про розуміння університетом проблем розвитку регіону та здійснення наукових досліджень, спрямованих на їх вирішення.

Регіональна залученість Гентського університету має різні прояви. Так, архітектурний ансамбль міста Гент об'єднує 19 університетських кампусів, включаючи будівлі, які мають значну історико-архітектурну цінність. В одному з кампусів – Ghent University Hospital (UZ Gent) – працює 6 725 осіб, щороку здійснюється понад 103 300 прийомів громадян, надається понад півмільйона лікарських консультацій, здійснюється понад 35000 хірургічних операцій [15].

Гентський університет значною мірою інтегрований у функціонування інноваційної інфраструктури провінції Західна Фландрія. Так, у його складі є кампус Kortrijk, на теренах якого реалізується три унікальні практико орієнтовані проекти, присвячені технологіям циклічних біологічних процесів, промислового дизайну та виробничій автоматизації. У кампусі Brughes функціонує Університет порівняльних регіональних досліджень ООН (United Nations University on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) та Науковий парк Остенде (Ostende Science Park), в якому здійснюються дослідження щодо стійкого використання ресурсів морів та океанів [20].

Великий вплив на інноваційне середовище громади має екосистема Tech Lane Ghent Science Park, яка поєднує корпоративні дослідницькі центри, державні дослідницькі установи й інноваційні підприємства. До її складу входить 11 університетських лабораторій, 12 державних дослідницьких установ, 8

промислових тестувальних майданчиків, понад 90 стартапів і академічно-корпоративних дослідницьких центрів та 4400 професіоналів в області високих технологій. Tech Lane Ghent Science Park є спільним підприємством, яке функціонує на засадах партнерства. Його Гентський університет, Фламандська інвестиційна компанія PMV та Агенція розвитку міста Гент (City of Ghent Development Agency) [26]. У рамках діяльності цієї екосистеми представникам регіону надається доступ до ресурсів університету (бібліотечних, лабораторних, людських).

Університетом здійснюються значні кроки щодо залучення представників громади до здійснення спільних досліджень, а також для поширення поінформованості про їх результати. Серед популярних ініціатив – Science bars (“Наукові бари несуть науку в бари”), Pint of Science (щорічний фестиваль науки, коли протягом місяця дослідники спілкуються з представниками громади (переважно в місцях громадського харчування) про наукові досягнення), День науки (коли двері університету відкриті для кожного відвідувача), запрошення громадян до обсерваторії Armand Pien (на лекції та виставки, спостереження за небесними тілами, спільні дослідження), цикли лекцій для дорослих слухачів у кампусах Gent, Kortrijk, and Koksijde [19].

З-поміж проектів, які мали значний вплив передусім на життя громади, доцільно виокремити ті, що пов'язані з: підвищення ефективності лікування раку грудей, поліпшення догляду за хворими (spin-off проекту “Creative Therapy”), моніторинг рівня шкідливості матеріалів (spin-off проекту “Sentea”), створення інженерних споруд та будівельних матеріалів, “Екологічно чистий дисплей” (spin-off проекту QustomDot), підвищення рівня вмотивованості працівників (spin-off проекту Impetus Academy), оптимізації бізнес-процесів за допомогою штучного інтелекту (spin-off проекту ML2Grow) [20].

Місією створеної в університеті Міської академії (De Stadsacademie) є єднання науковців, студентів, викладачів, політиків, громадських організацій для спільного вироблення механізмів та рішень щодо сталості й екологічності міста Гент. Шляхом здійснення між- та трансдисциплінарних досліджень, академія прагне пришвидшити перехід міста до категорії сталих [16].

Важливим елементом політики Гентського університету є створення доданої цінності для громади або інших стейкхолдерів, тим самим збільшуючи вплив наукових досліджень на вирішення актуальних проблем регіонального розвитку [18]. Бачення щодо цього було обґрунтовано у стратегічному документі – Policy plan, який є частиною Стратегічного плану промислових досліджень. У ньому декларується принциповий підхід щодо досліджень – ітеративність процесу створення доданої цінності, який починається від обґрунтування проблеми дос-

лідження і закінчується методами поширення інформації про їх результати. Для збільшення доданої цінності дослідникам рекомендується: ініціювати комунікаційні заходи (розповсюдженні інформації через медіа, відкриті лекції, подкасти, наукові бари, виставки, Дитячий університет) і брати у них участь, долатися до публічних обговорень (пропонуючи експертну думку, ініціюючи мозкові штурми та кампанії зі збільшення поінформованості громади щодо гострих проблем), здійснювати спільні дослідницькі проекти (із залученням представників громади та інших стейкхолдерів), впливати на політику (шляхом участі у кампаніях, асоціаціях, радах, надання рекомендацій до нормативних актів), надавати безоплатні послуги громаді (експертна думка та консултування, доступ до дослідницької інфраструктури, тренінги, розробка методичних матеріалів та посібників, онлайн-ових інструментів та застосунків) [18].

Католицький університет Льовена (UCLouvain) у своїй місії має три виміри: освіта, наука та служіння громаді. Заклад є важливою частиною історико-архітектурного ландшафту та інноваційної екосистеми регіону Валонія (з його сімома кампусами, двома університетськими лікарнями, науковими парками, інкубаторами). Крім того, університетська спільнота з її науково-дослідним та освітнім потенціалом і досвідом реалізації великої кількості проектів здійснює значний внесок у розвиток регіону та розв'язання його проблем. Характерним для університету є бачення щодо збалансованості у його діяльності регіональної залученості та міжнародної представленості.

У стратегічному плані "Louvain 2020" було окреслено декілька напрямів інтервенцій (високоякісні освітні програми, підвищення рейтингу університету як центру досліджень, посилення інтернаціоналізації, створення "цифрового університету", просування рівності), серед яких значна увага надавалася також поглибленню регіональної залученості [33]. Стратегічним планом Н600 (Horizon 600) окреслюється перспектива до 2025 р., рух до якого має ознаменуватися поглибленням відкритості університету (будучи відкритим для суспільства, він є рушійною силою змін), його інноваційності (університет є генератором відповідей на технологічні та соціальні виклики), поглибленням співробітництва (якість освіти та досліджень базується на колективних зусиллях) і соціальної відповідальності (університет відіграє важливу роль у регіоні та світі) [32].

Регіональна залученість та соціальна місія університету реалізується шляхом використання експертизи та досвіду університетської спільноти для розвитку освітнього середовища, стимулювання діалогу із зацікавленими сторонами й активного залучення мережі випускників; створення більш екологічних та інклюзивних екосистем в університетських кампусах; сприяння різноманітності, рів-

ності і залученості; розбудови в регіонах Валонії та Брюсселя освітніх середовищ, в яких інкорпоровано найновіші наукові досягнення й регіональний контекст [32]. Реалізація цих ініціатив є можливою завдяки співпраці університету з регіональними партнерами, серед яких органи місцевого самоврядування, бізнес-мережі та асоціації. Так, Католицький університет Льовена є одним із ключових членів асоціації Ахе 4.25, яка поєднує понад 200 компаній в регіональний науковий парк у комунах Ottignies-Louvain-la-Neuve and Mont Saint Guibert [34].

Місія Університету Антверпена суголосна місії Католицького університету Льовена: освіта, наука та служіння громаді. Університет тісно пов'язаний з містом та регіоном, будучи важливою частиною його історико-культурного, соціального (університетський шпиталь), дослідницького (університетські лабораторії, Інститут вивчення тропіків), та інноваційного (Антверпенська школа управління) контексту. Разом з Асоціацією університетів міста Антверпен він несе відповідальність за розбудову системи якісної вищої освіти в регіоні [27]. Тут всіляко підтримуються публічні обговорення й залучення університетської громади до подолання проблем регіону, а також партнерські взаємодії у дослідженнях, здійсненні освітнього процесу, наданні послуг громаді [27].

Університет усвідомлює, що виконання ним місії соціального служіння передбачає налагодження динамічних партнерств у регіоні. В рамках реалізації ініціатив, спрямованих на розв'язання проблем регіонального розвитку, було засновано Фонд університету, внески до якого здійснюються регіональними компаніями, окремими випускниками та іншими стейкхолдерами. Кошти спрямовуються на реалізацію різних заходів та ініціатив з метою залучення громади та подолання ключових соціальних проблем.

Університет Хаселт було засновано у 1971 р. як відповідь на проблеми низької забезпеченості регіону кваліфікованими спеціалістами. Тому історичне коріння тісно пов'язує університет з необхідністю розв'язання проблем регіонального розвитку. Реалізація сучасної місії Університету Хаселт як проградського університету вбачається у спрямуванні діяльності та досліджень на розв'язання гострих соціальних проблем та посилення впливу на процеси регіонального розвитку [21]. Заклад позиціонує себе як місце, де «регіон зустрічається зі світом, а світ зустрічається з регіоном», таким чином прагнучи до суттєвої імплементації в регіональні процеси з можливістю екстраполяції результатів на глобальні процеси. Головним вбачається завдання комплексного зміцнення регіону як сприятливого для побудови майбутнього, кар'єри, бізнесу, домівки, життя місця.

Наріжним каменем такого підходу, крім іншого, є співпраця (з іншими університетами, дослідни-

РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ У СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ І ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ ФЛАМАНДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

цькими центрами, урядами, підприємствами та організаціями громадянського суспільства) з метою поліпшення уявлення про місцеві, регіональні та глобальні проблеми, розроблення нових ідей та рішень щодо їх подолання. Основні зусилля щодо розв'язання проблем регіонального розвитку спрямовуються на забезпечення сталості, стимулювання здорового способу життя та підвищення якості життя, зміцнення економічної сталості регіону, поліпшення доступу до освіти (зокрема вищої та освіти впродовж життя), охорону культурних надбань та спадщини [21]. На думку розробників Стратегії, регіон з його особливостями, проблемами, викликами та можливостями є рушійною силою інноваційного розвитку університету, основою його прогромадської ідентичності, якості освітнього процесу і досліджень [21].

Університет Хаселт має значний вплив на економічний, соціальний, культурний, екологічний, фізичний ландшафти регіону, а також на якість життя його мешканців. Соціальна місія реалізується через вплив на забезпечення соціальної рівності, продуктування та поширення інновацій і сприяння економічному процвітання регіону. Крім того, університет збагачує культурне життя та вибудовує глибокі зв'язки зі світом мистецтва та культури свого регіону. Певною мірою він є катализатором соціальної єдності та платформою для обговорень гострих проблем регіону [21].

Водночас регіон розглядається як “жива лабораторія” для освітнього процесу та досліджень. У тісній взаємодії зі стейкхолдерами (компаніями, органами місцевого самоврядування, освітніми установами і громадянами регіону), здійснюючи дослідження і продукуючи інновації, університет створює значну додану цінність не тільки у регіональному, але й у глобальному контекстах [21].

Вільний університет Брюсселя у стратегічній візії сповідує принципи партисипативного управління на основі демократичної моделі, широкого залучення не тільки представників університету, а й зовнішніх стейкхолдерів, до визначення напрямів діяльності. Університет є глибоко інкорпорованим в соціальне, культурне та економічне середовище регіону; прагне до посилення впливу на процеси регіонального розвитку; є платформою і рушійною силою мереж та альянсів Брюсселя й Валлонії [35].

Університет впливає на зміцнення системи освіти регіону, зокрема шляхом спільних активностей із закладами середньої освіти (здійснюючи кар'єрне консультування учнів, забезпечуючи програми підвищення кваліфікації для вчителів та керівників, надаючи пряму матеріальну підтримку школам). Крім того, зміцнення системи вищої освіти в регіоні сприяє тісній співпраці і консолідації зусиль двох університетів, які розташовуються у м. Брюссель – Вільного університету Брюсселя та Університету

Вріє. Тісною також є співпраця з коледами та школами мистецтв регіону, співпраця з Університетом Монс і Європейським університетом CIVIS. У співпраці з іншими університетами (Федерація Валлонія-Брюссель (Wallonia-Brussels Federation), Альянс університетів Брюсселя (Brussels University Alliance) пропонуються освітні програми для мешканців регіону (зокрема, для франкомовних мешканців Валонії). У співпраці з регіональними партнерами було розроблено низку спеціалізованих програм (магістерські програми з кібербезпеки та гендерних студій). Співпраця з Університетом Монс (UMons) дозволяє охопити університетськими програмами регіони, які традиційно потерпають від поганого доступу до вищої освіти [35].

Традиційними також є академічні партнерства із закладами освіти та дослідницькими установами регіону. Так, керівниками кожної п'ятої дисертації, захищеної у Вільному університеті Брюсселя, були науковці, афілійовані у інших університетах. Понад 80 % публікацій, які індексуються в міжнародних рейтингових виданнях, було створено у співпраці з науковцями з інших установ. Така академічна співпраця підтримується як регіональних фондів (Walloon Region, програми закупівлі обладнання F.R.S. – FNRS), так і міжрегіональних (EOS) або Європейських програм (Горизонт 2020) [35].

Діяльність створеної в університеті громадської організації ULB-Coopération спрямована на зміцнення зв'язків з громадянським суспільством, поширення знань та інформації в громаді. З іншого боку, експерти з неакадемічного середовища (представники громади й експертних середовищ) активно залучаються до освітнього процесу. Зокрема, звичними є гостьові лекції практиків з університетського шпиталю, Брюссельської інженерної школи, Школи економіки і менеджменту Солвей, Медичної школи.

Університет традиційно є активним у впливі на суспільно-політичні процеси в регіоні. Мова йде як про боротьбу за загальне виборче право, просування відповідального батьківства та декриміналізацію абортів, так і про більш сучасні ініціативи (захист індивідуальних рішень у дебатах про біоетику, евтаназію, допоміжну репродукцію тощо).

Висновки. Регіональна залученість – важливий елемент стратегічної візії провідних фламандських університетів, яка базується на ідеї про те, що регіон з його особливостями, проблемами, викликами та можливостями є рушійною силою інноваційного розвитку університетів та основою їх прогромадської ідентичності, якості освітнього процесу і досліджень. Стратегічними цілями, суголосними місії регіональної залученості, є: стимулювання досліджень, спрямованих на розв'язання проблем регіонального розвитку, залучення регіонального контексту в освітній процес, посилення позицій університету в регіоні як соціально відповідальної організації.

Засобами впливу університету на розв'язання проблем регіонального розвитку є якість наукових досліджень, спрямованих на подолання актуальних соціально-економічних проблем регіону, а також якісний освітній процес, до змісту та форм якого інкорпоровано регіональний контекст. Специфічною є політика університетів щодо наукових досліджень, основна ідея яких – спрямованість на розв'язання проблем громади, залучення громади до реалізації спільних проєктів, підтримка відкритої наукової спільноти. Важливою також є політика створення доданої цінності (value added) на кожному етапі досліджень, спрямованих на розв'язання проблем регіонального розвитку.

Регіональна залученість університетів Фландрії втілюється у реалізації заходів зі збільшення відкритості та доступності освітніх і наукових ресурсів для представників громади й розвитку відкритої науки. Також університети сконцентровують зусилля на розбудові в регіонах Валонії та Брюсселя освітніх середовищ, в яких інкорпоровано як найновіші наукові досягнення, так і регіональний контекст. Практикується створення спільних кафедр, які фінансуються компаніями та мають на меті здійснення регіонально значущих досліджень. Важливим аспектом регіональної залученості є поширення й обмін знаннями, а також розвиток людського потенціалу представників громади та посилення їхньої здатності до вирішення проблем регіону.

Університети беруть активну участь у створенні й функціонуванні інноваційних регіональних екосистем (наукових парків, стартап інкубаторів), що зміцнює інноваційні позиції регіону. На інституційному рівні університети підтримують платформи взаємодії з регіональними стейкхолдерами. Також стимулюється регіональна залученість університетської спільноти, у тому числі шляхом надання допомоги в реалізації регіональних ініціатив. Натомість, регіон з його особливостями розглядається університетами як “жива лабораторія” для навчання, ідентифікації проблем, здійснення досліджень, пілотування та впровадження їх результатів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються в обґрунтуванні теоретичних основ регіональної залученості українських університетів (принципів, закономірностей, організаційних умов, моделей тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Соціальна відповідальність університету в умовах глобалізації. *Філософія спілкування: Філософія. Психологія. Соціальна комунікація*. 2017. № 10. С. 45–50. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/3846>
2. Бородієнко О. Громадсько-публічне управління університетами: досвід країн ЄС. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 205. С. 18–27. URL: <https://ped.nauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1256>
3. Бородієнко О. Детермінанти розвитку сучасного університету: переосмислення ролі партнерств. *Публічне*

управління та адміністрування в умовах війни і в пост-воєнний період в Україні. 2022. № 2. С. 102–106. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730934/>

4. Власова І., Калашнікова С., Оржель О., Рябенко В., Трима К., Червона Л. Теоретичні основи реалізації соціальної відповідальності університетів: препринт (аналітичні матеріали). 2021. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. 161 с.

5. Кабінет міністрів України. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки (№ 286-р). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>

6. Кіш Г. Чинники регіонального розвитку та їх стратегічне управління. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2022. № 1 (124). С. 112–115.

7. Радкевич В., Пуховська Л., Бородієнко О., Радкевич О., Базелюк Н., Корчинська Н., Леу С., Артемчук В. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія. 2019. Київ: ПТТО НАПН України.

8. Ховрак І. Соціальна відповідальність закладів вищої освіти як каталізатор збалансованого регіонального розвитку: монографія. Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. 2020. 353 с.

9. Ховрак І. Стратегічне управління соціальною відповідальністю університету в умовах сталого розвитку. 2021. Кременчук: Бігарт. 54 с.

10. Ховрак І. Міжсекторна співпраця в регіоні на засадах соціальної відповідальності. *Economics. Finances. Law*. 2020. № 2/1. С. 10–15. DOI: 10.37634/efp.2020.2(1).2

11. Borodiyenko O., Zlenko A., Malykhina Y., Kim K., Diachkova N. Socio-economic prerequisites of strategic development of educational institutions. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 1 (42). С. 464–473. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.142.2022.3673>

12. Borodiyenko O., Nychkalo N., Malykhina Ya., Kuz O., Korotkov D. Public-private partnership in education as a prerequisite for the growth of regional labor markets: analysis of foreign experience. *Financial And Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. № 36. 2021. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v1i36.228031>

13. ECOOM. Over ECOOM. 2023. URL: <https://www.ecoom.be/nl/over-ecoom>

14. Farnell T., Ćulumlić B., Dusi D., O'Brien E., Šćukanec Schmidt N., Veidemann A., Westerheijden, D. Building and Piloting the TEFCE Toolbox for Community Engagement in Higher Education. 2020. Zagreb: Institute for the Development of Education.

15. Ghent University. *Dare to think*. 2023. URL: <https://www.durfdenken.be/en>

16. Ghent University. Interdisciplinary research consortia aimed at realising societal impact. 2023. URL: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/idc/overview.htm>

17. Ghent University. *Our mission*. 2023. URL: <https://www.ugent.be/en/ghentuniv/mission>

18. Ghent University. Policy framework for societal value creation of research. 2023. URL: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/impact/soc-impact.htm>

19. Ghent University. Science for Adults. 2023. URL: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/scicomm/foranybody.htm>

20. Ghent University. Success stories about the impact of Ghent University research. 2023. URL: <https://www.ugent.be/>

**РЕГІОНАЛЬНА ЗАЛУЧЕНІСТЬ У СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТАХ
І ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ ФЛАМАНДСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

en/research/science-society/impact/impact-success/impact-success.htm

21. Hasselt University. UHasselt, a civic university. 2023. URL: <https://www.uhasselt.be/en/about-hasselt-university/civic-university#anch-uhasselt-a-civic-university>

22. QS Top Universities. Employer Reputation. 2023. URL: <https://support.qs.com/hc/en-gb/articles/4407794203410>

23. QS Top Universities. QS World University Rankings 2023: Top global universities. URL: https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2023?q_s_qp=topnav

24. Shanghai Ranking. Academic Ranking of World Universities. 2022. <https://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2022>

25. SHEFCE. Vrije Universiteit Brussel. Mapping Report. 2022. URL: <https://community-engagement.eu/wp-content/uploads/2022/11/VUB-SHEFCE-Mapping-report.pdf>

26. TechLineGhent. About. 2023. URL: <http://www.techline.be/about/>

27. The University of Antwerp. Mission Statement. 2023. URL: <https://www.uantwerpen.be/en/about-uantwerp/organisation/mission-and-vision/mission-statement/>

28. Times Higher Education. World University Rankings 2023: methodology. 2023. URL: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2023-methodology>

29. Times Higher Education. World University Rankings. 2023. URL: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2023/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/BEL/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

30. U.S. News. *Best Global Universities in Belgium*. 2023. URL: <https://www.usnews.com/education/best-global-universities/belgium>

31. U.S. News. How U.S. News Calculated the 2022–2023 Best Global Universities Rankings. 2023. URL: Retrieved from <https://www.usnews.com/education/best-global-universities/articles/methodology>

32. UCLouvain. H600 Plan Strategic orientations. 2023. URL: <https://uclouvain.be/en/discover/les-orientations.html>

33. UCLouvain. Mission, vision, values. 2023. URL: <https://uclouvain.be/en/discover/missions-vision-valeurs.html>

34. UCLouvain. Partners and Networks. 2023. URL: <https://uclouvain.be/en/discover/partners-and-networks1.html>

35. ULB CAP 2030 – Strategic Plan. The 10 orientations of ULB's Strategic Plan. 2020. ULB. 50 p.

36. UMultirank. Economic Engagement Ranking. 2023. URL: <https://www.umultirank.org/admin/printTable?trackType=illustrative&siteMode=undefined&ranking=7&sortCol=sortValues%5B7%5D&sortOrder=desc§ion=illustrativeRanking&name=null>

37. Vrije Universiteit Brussel. Chairs. 2023. URL: <https://www.vub.be/en/support-vub/chairs-vub>

38. Vrije Universiteit Brussel. Fellowship. 2023. URL: <https://www.vub.be/en/about-vub/partners-networks/fellowship-vrije-universiteit-brussel>

39. Vrije Universiteit Brussel. Urban Engaged University. URL: <https://www.vub.be/en/about-vub/vub-university-future/vub-urban-engaged-university>

REFERENCES

1. Andrushchenko, V. (2017). Sotsialna vidpovidalnist universytetu v umovakh hlobalizatsii [Social responsibility of the university in the conditions of globalization]. *Philosophy.*

Psychology. Social communication. No. 10. pp. 45–50. [in Ukrainian].

2. Borodiyenko, O. (2022). Hromadsko-publichne upravlinnia universytetamy: dosvid krain YeS. [Partnership governance of universities: experience of EU countries]. *Proceedings. Series: Pedagogical sciences.* No. 205, pp. 18–27. [in Ukrainian].

3. Borodiyenko, O. (2022). Determinanty rozvytku suchasnoho universytetu: pereosmyslennia roli partnerstv [Determinants of modern university development: rethinking the role of partnerships]. *Public management and administration in wartime and postwar times period in Ukraine*, No. 2, pp. 102–106. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/730934/>. [in Ukrainian].

4. Vlasova, I., Kalashnikova, S., Orzhel, O., Riabchenko, V., Tryma, K. & Chervona, L. (2021). Teoretychni osnovy realizatsii sotsialnoi vidpovidalnosti universytetiv: preprint (analytical materials). [Theoretical foundations of the implementation of social responsibility of universities: preprint (analytical materials)]. Kyiv, 161 p. [in Ukrainian].

5. Kabinet ministriv Ukrainy. (2022). Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky (№ 286-r) [On the approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvytku-vyshchoi-osvity-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>. [in Ukrainian].

6. Kish, H. (2022). Chynnyky rehionalnoho rozvytku ta yikh stratehichne upravlinnia. [Factors of regional development and their strategic management]. *State and regions. Series: Economy and entrepreneurship.* No. 1 (124). pp. 112–115. [in Ukrainian].

7. Radkevych, V., Pukhovska, L., Borodienko, O., Radkevych, O., Bazeliuk, N., Korchynska, N., Leu, S. & Artemchuk, V. (2019). Suchasni modeli profesiinoi osvity i navchannia v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: porivnialnyi dosvid: monohrafiia [Modern models of professional education and training in the countries of the European Union: comparative experience: monograph]. Kyiv. [in Ukrainian].

8. Khovrak, I. (2020). Sotsialna vidpovidalnist zakladiv vyshchoi osvity yak katalizator zbalansovanoho rehionalnoho rozvytku: monohrafiia [Social responsibility of higher education institutions as a catalyst of balanced regional development: monograph]. Kremenчук, 353 p. [in Ukrainian].

9. Khovrak, I. (2021). Stratehichne upravlinnia sotsialnoiu vidpovidalnistiu universytetu v umovakh staloho rozvytku [Strategic management of social responsibility of the university in conditions of sustainable development]. Kremenчук, 54 p. [in Ukrainian].

10. Khovrak, I. (2020). Mizhsektorna spivpratsia v rehioni na zasadakh sotsialnoi vidpovidalnosti. [Intersectoral cooperation in the region on the basis of social responsibility]. *Economics. Finances. Law.* 2/1. 10–15. 10.37634/efp.2020.2(1).2. [in Ukrainian].

11. Borodiyenko, O., Zlenko, A., Malykhina, Y., Kim, K. & Diachkova, N. (2022). Socio-economic prerequisites of strategic development of educational institutions. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, No. 1 (42), pp. 464–473. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.42.2022.3673>

12. Nychkalo, N., Malykhina, Ya., Kuz, O. & Korotkov, D. (2021). Public-private partnership in education as a prerequisite for the growth of regional labor markets: analysis of foreign experience. *Financial And Credit*

Activity: *Problems Of Theory And Practice*, No. 36 (2021). DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.228031>

13. ECOOM. (2023). *Over ECOOM*. Available at: <https://www.ecoom.be/nl/over-ecoom>

14. Famell, T., Čulumlić, B., Dusi, D., O'Brien, E., Šćukanec Schmidt, N., Veidemann, A. & Westerheijden, D. (2020). *Building and Piloting the TEFCE Toolbox for Community Engagement in Higher Education*. Zagreb: Institute for the Development of Education.

15. Ghent University. (2023). Dare to think. Available at: <https://www.durfdenken.be/en>

16. Ghent University. (2023). Interdisciplinary research consortia aimed at realising societal impact. Available at: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/idc/overview.htm>

17. Ghent University. (2023). Our mission. Available at: <https://www.ugent.be/en/ghentuniv/mission>

18. Ghent University. (2023). Policy framework for societal value creation of research. Available at: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/impact/soc-impact.htm>

19. Ghent University. (2023). Science for Adults. Available at: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/sci-comm/foranybody.htm>

20. Ghent University. (2023). Success stories about the impact of Ghent University research. Available at: <https://www.ugent.be/en/research/science-society/impact/impact-success/impact-success.htm>

21. Hasselt University. (2023). UHasselt, a civic university. Available at: <https://www.uhasselt.be/en/about-hasselt-university/civic-university#anch-uhasselt-a-civic-university>

22. QS Top Universities. (2023). Employer Reputation. Available at: <https://support.qs.com/hc/en-gb/articles/4407794203410>

23. QS Top Universities. (2023). QS World University Rankings 2023: Top global universities. Available at: https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2023?qs_qp=topnav

24. Shanghai Ranking. (2022). Academic Ranking of World Universities. Available at: <https://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2022>

25. SHEFCE. (2022). Vrije Universiteit Brussel. Mapping Report. Available at: <https://community-engagement.eu/wp-content/uploads/2022/11/VUB-SHEFCE-Mapping-report.pdf>

26. TechLineGhent. (2023). About. Retrieved from <http://www.techlane.be/about/>

27. The University of Antwerp. (2023). Mission Statement. Available at: <https://www.uantwerpen.be/en/about-uantwerp/organisation/mission-and-vision/mission-statement/>

28. Times Higher Education. (2023). World University Rankings 2023: methodology. Available at: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2023-methodology>

29. Times Higher Education. (2023). World University Rankings. Available at: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2023/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/BEL/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

30. U.S.News. (2023). Best Global Universities in Belgium. Available at: <https://www.usnews.com/education/best-global-universities/belgium>

31. U.S.News. (2023). How U.S. News Calculated the 2022-2023 Best Global Universities Rankings. Available at: <https://www.usnews.com/education/best-global-universities/articles/methodology>

32. UCLouvain. (2023). H600 Plan Strategic orientations. Available at: <https://uclouvain.be/en/discover/les-orientations.html>

33. UCLouvain. (2023). Mission, vision, values. Available at: <https://uclouvain.be/en/discover/missions-vision-valeurs.html>

34. UCLouvain. (2023). Partners and Networks. Available at: <https://uclouvain.be/en/discover/partners-and-networks1.html>

35. ULB CAP 2030 – Strategic Plan. The 10 orientations of ULB's Strategic Plan. (2020). ULB. 50 p.

36. UMultirank. (2023). Economic Engagement Ranking. Available at: <https://www.umultirank.org/admin/printTable?trackType=illustrative&lightMode=undefined&ranking=7&sortCol=sortValues%5B7%5D&sortOrder=desc§ion=illustrativeRanking&name=null>

37. Vrije Universiteit Brussel. (2023). Chairs. Available at: <https://www.vub.be/en/support-vub/chairs-vub>

38. Vrije Universiteit Brussel. (2023). Fellowship. Available at: <https://www.vub.be/en/about-vub/partners-networks/fellowship-vrije-universiteit-brussel>

39. Vrije Universiteit Brussel. (2023). Urban Engaged University. Available at: <https://www.vub.be/en/about-vub/vub-university-future/vub-urban-engaged-university>

Стаття надійшла до редакції 11.04.2023

“Творіння інтелекту переживають шумну суєту поколінь і на протязі століть зігрівають світ теплом і світлом”.

*Альберт Ейнштейн
один з найвизначніших фізиків ХХ століття*

“Секрет майстерності в тому, що секрету немає, є просто-напросто талант”.

*Ірина Вільде
українська письменниця*

“Сильні життєві потрясіння зціляють від дрібних страхів”.

*Оноре де Бальзак
французький романіст і драматург*

